



## Els Ordes Militars

Els orígens i el naixement dels Ordes Militars s'ha de relacionar directament amb l'esperit religiós i aventurer que vivia l'Europa cristiana Occidental en els segles XI i XII. L'objectiu era acabar amb l'islamisme i alliberar Terra Santa de la dominació musulmana enaltits pels relats dels pelegrins que visitaven Jerusalem des de la dominació i ocupació de l'any 1078.

Les Croades eren dirigides pel Papa i en elles i participaven nobles, reis i gent humil de tots els països europeus. L'any 1099 els cristians aconseguiren recuperar Antioquia i Jerusalem i fundaren el Regne Cristià o Llatí de Jerusalem comandat per Godofred de Bouillón, duc de la baixa Lorena a qui succeí el seu germà Balduí. La intervenció directa dels europeus en el govern de Terra Santa propicià la necessitat d'organitzar la defensa i la seguretat dels molts pelegrins que viatjaven a Natzaret, Betlem, Betannia, el riu Jordà i el llac de Tiberíades enmig de grans dificultats.

En aquest context varen néixer els Ordes Militars. L'any 1047 per iniciativa del provençal Gerard es fundava l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem amb la finalitat de tenir cura dels pelegrins en els hospitals. El successor de Gerard, Ramond de Pueg regí l'Orde fins al 1160 i li donà un nou caràcter incorporant l'obligació de servir al cristianisme amb l'ús de les armes; aquesta disposició donà als Hospitalers el seu caràcter d'Orde Militar.



Vista imaginària de la presa de la ciutat de Jerusalem

També a Jerusalem, nou cavallers sota la inspiració d'Hug de Payens i de Godofred de Saint Omer, decidiren fundar l'any 1119 una confraria amb l'única finalitat de posar les seves armes al servei dels pelegrins que visitaven Terra Santa; el rei Balduí II acollí favorablement la idea i els protegí donant-los-hi com a residència un terreny dins el seu palau el qual era edificat sobre les ruïnes de l'antic temple de Salomó. Aquesta primera residència donà nom a l'orde, *Equites Militiae Templi Salomonis*.

Organitzats com una comunitat de Canonges regulars es reuniren

des de finals del s. XI un grup de nobles que tenien cura de l'església del Sant Sepulcre de Jerusalem; a començaments del segle XII i fruit del prestigi del qual gaudien Templers i Hospitalers, el servei del Temple fou reforçat amb la creació d'una branca de cavallers armats que imitaven els altres ordes esmentats i que conferiren als Cavallers i Orde del Sant Sepulcre el seu caire militar.

Inicialment el marc de referència és Terra Santa però el prestigi i l'aura de misticisme que els envoltava els féu molt populars a l'Europa Cristiana; començaren a rebre terres i



Fortalesa construïda pels Croats al Liban, el S. XII

béns a Palestina i també a Europa, especialment a França, Flandes, Itàlia i la Península Ibèrica. Els seus membres eren alhora frares i soldats i esdevenien una milícia permanent i disciplinada, molt més eficaç que els croats, contra els musulmans. La seva regla incloïa els tres vots clàssics d'obediència, pobresa i castedat al quals afegien un quart vot, també perpetu, de defensar amb les armes el cristianisme contra els infidels.

Foren acceptats per l'Església oficial de Roma al segle XII i aviat els seus ideals connexionaren molt bé amb l'espiritualitat de l'època, especialment amb la idea del miles Cristi de Sant Bernat, idea segons la qual el monjo que mor lluitant per Crist és un màrtir. La seva popularitat els féu acumular grans patrimonis a Europa, especialment a la Península Ibèrica on els monarques i autoritats dels diferents regnes peninsulars veien en ells un instrument idoni per

la seva obra de reconquesta, especialment en els anys de la forta escomesa musulmana per part dels almogàvers. A Catalunya la primera donació que va rebre l'orde de l'Hospital fou un mas al terme del castell de Sarroca l'any 1108; el 1131 Ramon Berenguer III donava als Templers el castell de Granyena i el 1126 cedia al Sant Sepulcre, juntament amb el bisbe de Vic, l'església de Prats de Rei amb les seves sufragànies.

La donació més important que reberen però aquests ordes fou la generosa cessió testamentària del rei Alfons el Bataller de l'Aragó el qual l'any 1131 cedia tot el seu regne a Templers, Hospitalers i Sepulcrurs; els ordes renunciaren al regne l'any 1140 i a canvi aconseguiren importants beneficis de Ramon Berenguer IV comte de Barcelona i pel seu matrimoni amb la reina Peronella de l'Aragó, príncep d'aquelles terres.

Tots tres ordes portaven la creu com a distintiu sobre el seu mantell i els membres es dividien en Cavallers, Servents, Sacerdots (dedicats únicament al culte) i donats; presidia cadascun dels Ordes un Gran Mestre sota el qual estaven subordinats els Comanadors i els Priors.

El gran prestigi de què gaudien féu que les seves regles fossin imitades i arreu es creessin nous ordes; un fou l'Orde Teutònic fundat per prínceps alemanys refugiats a Sant Joan d'Acre l'any 1198. A la Península Ibèrica floriren els ordes militars però no traspasaren les fronteres dels respectius regnes. Foren creats a Castella els Ordes Militars de Santiago (1170), Calatrava (1158), Alcàntara (1156); a Portugal l'Orde de Sant Benet d'Aviz (1147) i a Catalunya l'Orde de Sant Joan d'Aljama (1201) que l'any 1319 quedà unida a l'Orde Militar de Montesa de València.